

Noricumzandsteen in Groenzandfacies te Losser

door W. F. Anderson

ABSTRACT

The author describes the first surface occurrence in the Netherlands of Noricum sandstone developed in greensand facies. This find was made in Losser and contains the Ammonite *Endemoceras amblygonium* (Neumayr & Uhlig), the guidefossil for the Lower and Middle Hauterivian.

In de zomer van het jaar 1968 werd in het kader van ons verdere onderzoek van de bodem van Losser o.a. een boring door de heer Römer verricht op de gemeentelijke ijsbaan aan de Broekhoekweg te Losser. De boor stuitte bij die gelegenheid op een keiharde blauwgroene zandsteen.

De wegebouwfirmma Busman te Oldenzaal was zo vriendelijk een moderne graafmachine met machinist ter beschikking te stellen en ook de directeur van gemeentewerken Losser gaf gaarne zijn toestemming voor dit onderzoek.

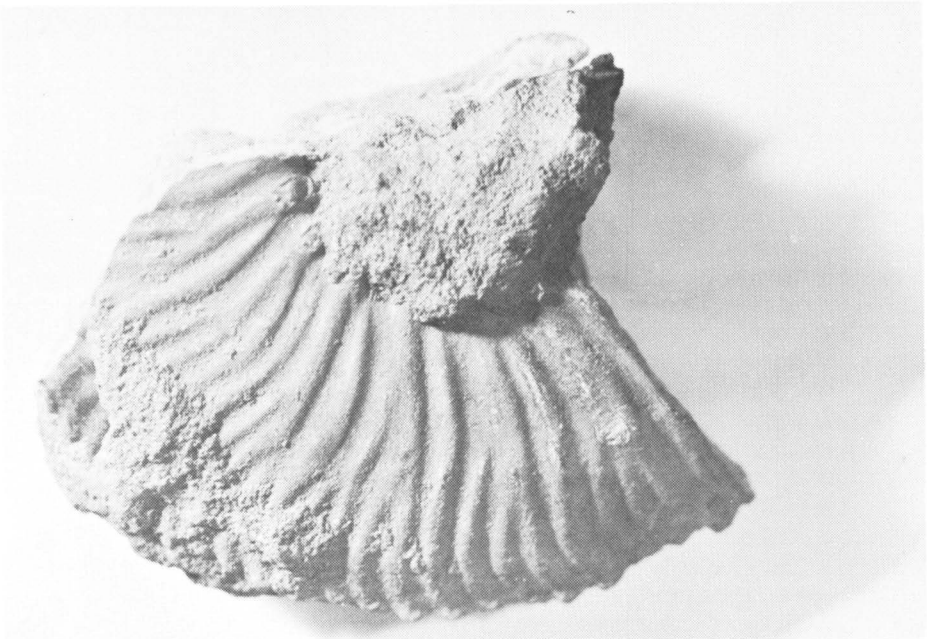
In het gelukkige bezit van deze 'machtsmiddelen' kon in een ogenblik tijds een gat gedolven worden van 5 m diepte.

Er kwam een gesteente te voorschijn dat in ons land nog nimmer aan de oppervlakte was blootgelegd. Het kan als een slecht gesorteerde blauwgroene zandsteen betiteld worden met donkerbruine omberkleurige graafgangen. Het heldere scherpkantige tot afgeronde kwartzand is vermengd met goed afgeronde kleisteentjes. Het bindmiddel is keiharde groene klei, die echter in sommige lagen zo zacht is dat het gesteente met de hand vergruisd kan worden. Het gesteente gaat plaatse-lijk over in harde conglomeratische lagen met korrels van 1-5 mm doorsnede. Het bevat veel schelpgeruis, doch praktisch geen microfauna. Kleine stukjes (1-2 mm) verkoold hout komen voor. Het schelpgeruis bestaat uit dikke maar ook vaak vliedunne schalen met parelmoerglans. Enkele limonietrolsteentjes (2 mm) komen voor. Hele schelpen zijn zeldzaam. Herkend konden worden *Panopea neocomiensis* (LEYM), *Syncyclonema losseriensis* (VOGEL), een prachtige afdruk van de kreeft *Meyeria rapax* (HARB), verder een zeeëgeltje en dan last but not least een prachtige afdruk van de ammoniet *Endemoceras amblygonium* (NEUMAYR & UHLIG). Deze werd door Dr. E. Kemper te Hannover als zodanig gedetermineerd. Genoemde ammoniet is het gidsfossiel van het diepe tot midden *Onderhauterivien*. In de Noricumzandsteen bij Bentheim komen ze ook nog voor (Lit 1). Hiermede was de *Onderhauterivien*-ouderdom aangetoond, dus ouder dan de gele zandsteen van de Staringgroeve, die hier slechts enkele honderden meters vandaan ligt en waarvan de ouderdom reeds *Bovenhauterivien* is. Deze reeks van voorlopige mededelingen zal t.z.t. besloten worden door een rapport over de stratigrafie van Losser door de heer J. H. Römer, zodra hij met zijn boorwerkzaamheden gereed gekomen is.

Oldenzaal, april 1969.

Pecten sp. Noricum-zandsteen, Losser.
Foto: W. F. Anderson.

Endemoceras amblygonium NEUMAYR en UHLIG. Eerste vondst in Nederland te Losser.
Foto: W. F. Anderson.